

Kaip lavinti aiškia ir taisyklingą vaiko kalbą? Kada susirūpinti netaisyklinga vaiko tartimi?

Vaikai mokosi kalbėti girdėdami, matydami, stebėdami. Tėvai su vaiku turėtų kalbėti pilnais žodžiais, tarti juos aiškiai, pakartoti kelis kartus. Kai vaikas, išgirdęs lojant šunį, sako „au au“, suaugusiajam reikėtų pasakyti: „Loja šuo. Tai šuo.“ ir pan. Vaikui labai svarbu girdėti taisyklingą kalbą.

Kalbėdami su vaiku tėvai turėtų vartoti vienas kitą papildančius žodžius. Pavyzdžiui, pasakymas, kad tai „didelis, gauruotas šuo“, arba – „tai mažas šuniukas“ - moko vaiką žodžių „šuo“, „gauruotas“, „didelis“, „mažas“ – taip vaiko žodyne atsiranda naujos sąvokos.

Vaikai tokių dalykų mokosi, tai nėra savaime suprantama.

Blogai, kai tėvai pradeda kalbėti vaiko kalba. Pvz.: „Nori „niam niam?““, kai siūlome valgyti, „Tai bū-ū-ū važiuoja“, kai matome mašiną. Vaikui, kalbant garsažodžiais, tėvai turėtų šalia pakartoti normalų tą garsažodį atitinkantį žodį.

Tėvų kalbėjimas su vaiku garsažodžiais trukdo vaikui mokytis taisyklingų žodžių ir mažina norą kalbėti pilnais žodžiais.

Kada reikia pasikonsultuoti su specialistu?

Vaikas girdi, kaip kalba mama ir tėtis. Jis stengiasi tarti tuos garsus, žodžius. Iš pradžių gali sektis sunkiai. Pavyzdžiui, raidės susikeičia vietomis („dabar“ - „badar“), „r“ raidė tariama kaip „l“ („trys“ - „tlys“) ar pan. Iki trejų metų reikėtų leisti vaikui komunikuoti taip, kaip jam gaunasi. Vėliau, jei vaiko kalba nelavėja, reikėtų pasitarti su specialistais.

Teigiamai vaiko kalbos vystymąsi veikia tėvų (senelių) skaitomos pasakos, dainuojamos dainelės, lopšinės, žaidimai (gaudynės, slėpynės, bokštų iš kaladėlių statymas ir t.t.). Televizorius (filmukai ir pan.) neturėtų užimti didžiosios dalies vaiko laiko namuose. O jei vaikui yra rodomi filmukai, reikėtų pastebėti, kaip jis reaguoja į tai, kas rodoma. Vėliau su juo aptarti, kas ką veikė, kaip jautėsi. Reikėtų pasidomėti, kokias pasakas kada skaityti. Trumpai tariant, vaikas dar labai mažas. Iki trejų metų tinka knygelės su daug paveikslėlių, mažai teksto. Vėliau tinka gyvulinės pasakos, kur pagrindiniai veikėjai yra naminiai gyvuliai ir žvėreliai.

Vaiko nedomina žaislai?

Kartais vaikai iki trejų metų beveik visai nesidomi žaisliukais. Tai normalu, kad dvejų metų vaikas nenori sėdėti vienas ir žaisti su žaisliukais. Jam dar labai reikia mamos (ir kitų artimųjų), būnančios šalia ir žaidžiančios kartu.

Suaugusiojo išitraukimas į žaidimą – labai svarbus vaiko kalbos ir protiniam vystymuisi. Kuo daugiau laiko ir dėmesio skirsime vaikams iki penkerių metų, tuo geriau vaikai augs ir vystysis bei lavės jų kalba.

Kaip skatinti savo vaiką kalbėti?

Naudokite žodžių, frazių pakartojimus. Kai ką nors sakote, pasakojate vaikui, kalbėkite pasikartojimais, kuriuos galima nuspėti (pvz.: *Katinas* tupi. *Katinas* žiūri. *Katinas* laka piena).

„Nespauskite“ vaiko. Kalba vystysis sparčiau, kai nebus spaudimo, per didelio reikalavimo vaiko kalbai. Klauskite klausimų, kurie reikalauja pasirinkimo – „Nori arbatos ar pieno?“ – bet nereikalaukite, kad jūsų vaikas kalbėtų norėdamas kažką gauti.

Venkite dažnų klausimų. Kai vaikai mažai kalba, tėvai stengiasi dažnai klausti: „Kas tai?“, „Ką veikia?“ Vaikai nuo to dažniausiai greitai pavargsta, o kitiems tai visiškai nepatinka. Klausti vaiko būtina, bet ne per dažnai ir užduoti ne per daug klausimų.

Dažnai neprašykite „pakartok“. Daugeliui vaikų nepatinka, kai jų prašo pakartoti vieną ar kitą žodį, ir spaudimas tai daryti tikrai nepaveda.

Išplėskite žodį . Kai jūsų vaikas spontaniškai ką nors pasako, pasistenkite išplėsti tai. Jeigu jūsų vaikas sako „kamuolys“, jūs sakykite „apvalus kamuolys“ arba „didelis/ mažas kamuolys“ Taip „įvesite“ į vaiko kalbą naujų žodžių, turtinsite jų žodyną.

Kalbėkite apie savo vaiko pomėgius. Jūsų vaikas greičiausiai išmoks naujų žodžių, jeigu remsis objektais arba veiksmiais, kuriais domisi.

Būtinai atsakykite. Įdėmiai klausykite, ką jūsų vaikas stengiasi pasakyti, atsakykite, kai jis kalba su jumis. Parodykite, kad jūs esate labai patenkinti tuo, ką jis kalba.

Būkite susidomėję. Kai kalbate su savo vaiku, stenkitės savo balso tonu parodyti, kad jums įdomu tai, ką sakote.

Parengė
Logopedė Lina Repšienė